

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp — HE 3/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta (HE 3/2026 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Ympäristövaliokunta (YmVM 6/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuuksia sujuvoittaa puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla sijoitettavien rakennushankkeiden toteutusta kemikaaliturvallisuuslainsäädäntöä kehittämällä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 24 kohta ja 128 a §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 24 kohta laissa 1142/2016 ja 128 a §:n 3 momentti laissa 200/2017, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1142/2016, uusi 3 momentti, 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 358/2015, 1142/2016, 1231/2021 ja 642/2022, uusi 25 kohta, lakiin uusi 20 a ja 25 a—25 c §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 358/2015, uusi 5 ja 6 momentti, 32 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 358/2015 ja 659/2018, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 104 g § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maanpuolustukselle tärkeisiin tuotantolaitoksiin, jollei tässä laissa erikseen muuta säädetä.

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

24) *selluloidilla* ainetta, joka sisältää yli kuusikymmentä painoprosenttia nitrattua selluloosaa sekä sen lisäksi kamferia;

25) *maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella* muuta kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tuotantolaitosta, jolla puolustusministeriö on katsonut olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys.

Tuotantolaitoksen sijoitus

20 a §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan huomioon ottaminen

Mitä 20 §:ssä säädetään, ei sovelleta, jos maanpuolustukselle tärkeälle tuotantolaitokselle on myönnetty rakentamislain 43 c §:n mukainen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen 23 a, 25 ja 59 §:ssä tarkoitettua lupaa tai ilmoitusta koskevaa päätöstä tehtäessä tulee ottaa huomioon tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu sijoittamislupa.

25 a §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn ensisijaisuus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai pelastusviranomainen käsittelee maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen tai ilmoituksen taikka toiminnan muutosta koskevan ilmoituksen ensisijaisena suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupahakemuksiin tai ilmoituksiin.

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

25 b §

Maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupa- ja ilmoitusmenettely

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelystä, puolustusministeriön tulee antaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta lausunto toiminnanharjoittajalle, jos puolustusministeriö katsoo, että tuotantolaitos, jolle tämän lain mukaista lupaa haetaan tai josta tämän lain mukainen ilmoitus tehdään, on maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos. Puolustusministeriön on lausunnossaan arvioitava ja otettava kantaa siihen, mitä tietoja toiminnanharjoittaja voi jättää antamatta yleisölle tämän lain 31 §:n 5 ja 6 momentin sekä 32 §:n 4 momentin nojalla.

Toiminnanharjoittajan on lisättävä 1 momentissa tarkoitettu lausunto maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen taikka maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen 23 §:n 3 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevaa muutosta koskevan lupahakemuksen tai ilmoituksen liitteeksi.

25 c §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toimintaa koskevat muutokset

Puolustusministeriön tulee antaa ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tai pelastusviranomaiselle sekä toiminnanharjoittajalle, jos tuotantolaitosta ei enää katsota maanpuolustukselle tärkeäksi tuotantolaitokseksi. Tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyssä sekä tuotantolaitosta koskevissa tiedoksiantovaatimuksissa ei sovelleta maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskevia säännöksiä sen jälkeen, kun puolustusministeriö on antanut asiaa koskevan ilmoituksensa.

31 §

Toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuus

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa rajoittaa puolustusministeriön lausunnon mukaisesti 1 momentin mukaisia yleisölle saatavilla olevia tietoja, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa jättää puolustusministeriön lausunnon mukaisesti antamatta yleisölle 2 momentissa tarkoitettua tietoa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

32 §

Turvallisuusselvityksen esillä pitäminen

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa rajoittaa puolustusministeriön lausunnon mukaisesti turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

12 a luku

Lupa-asiasta kuuleminen ja tiedottaminen

104 g §

Tiedoksianto ja kuuleminen maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyssä

Asiakirjan salassapitoa koskevista edellytyksistä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupa-asian kuulemisessa ja tiedottamisessa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa.

128 a §

Ilmoittaminen Euroopan komissiolle tuotantolaitoksista ja suuronnettomuuksista

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eikä maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien varastointia ja teollista käsittelyä eikä maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

rakentamislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rakentamislain (751/2023) 67 a §, 68 a §:n 1 momentti sekä 75 a §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat, 67 a § laissa 809/2025 ja 68 a §:n 1 momentti sekä 75 a §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale laissa 897/2024, sekä *lisätään* lakiin uusi 43 c, 46 b, 63 b, 178 a, 179 b ja 186 a § seuraavasti:

43 c §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa

Rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisen edellytysten olemassaolo on ratkaistava sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena, jos kyseessä on:

1) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 25 kohdassa tarkoitettu maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos; tai

2) maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, joka ei ole Puolustusvoimien hallinnassa, mutta jolla on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua sijoittamislupaa (*maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa*) voidaan käyttää ainoastaan, jos tuotantolaitos sijaitsee alueella, jolla ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Rakentamisluvan hakijan on liitettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemukseen 62 §:ssä tarkoitetut selvitykset. Puolustusministeriön on annettava toiminnanharjoittajalle hakemuksesta lausunto koskien tuotantolaitoksen merkitystä maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle. Rakentamisluvan hakijan on liitettävä hakemukseensa puolustusministeriön lausunto, jolla on osoitettu tuotantolaitoksella olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle.

Kunta voi poiketa maanpuolustukselle tärkeän sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta rakennusjärjestyksen määräyksestä.

46 b §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, että:

1) rakentaminen ei aiheuta elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen;

2) maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvalla ei aseteta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuteta sellaista kohtuutonta haittaa, joka maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvalla asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää;

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

- 3) rakennuspaikka on sijainniltaan sellainen, että se mahdollistaa myös tuotannon kannalta tarvittavat varoalueet;
- 4) rakennuspaikalla ei ole tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa;
- 5) suunnittelussa on otettu huomioon soveltuvuus rakennettuun ympäristöön ja maisemaan;
- 6) rakennuspaikalle on käyttökelpoinen pääsytie vähintään kahdesta suunnasta tai mahdollisuus sellaisten järjestämiseen;
- 7) vedensaanti, jätevedet ja hulevedet voidaan hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle;
- 8) teiden, vedensaannin tai viemäröinnin järjestäminen ei aiheuta kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia;
- 9) rakentaminen ei aiheuta kohtuutonta haittaa naapureille eikä vaikeuta vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista;
- 10) rakentaminen on sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden kannalta;
- 11) vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU soveltamisalaan kuuluvien vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijoittaminen on suuronnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittamiseen liittyen sopivaa siten, että tuotantolaitos sijoitetaan käsiteltävien kemikaalien tai räjähteiden käsittelyn edellyttämän varoalueen etäisyydelle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, virkistysalueista, luonnon kannalta erityisen herkistä alueista sekä mahdollisuuksien mukaan maanteiden ja rautateiden pääväylistä.

63 b §

Kuuleminen ja tiedottaminen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on ilmoitettava maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksen vireille tulosta ja kuultava naapureita ja niitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakentamishanke voi huomattavasti vaikuttaa. Luvan hakija voi liittää hakemukseensa luotettavan selvityksen siitä, että naapurit tai osa naapureista ovat tietoisia hankkeen kannalta merkittävistä asiakirjoista ja tiedoista sekä selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan hankkeeseen.

Kunnan on lisäksi varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, joka koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Luvan hakijan on tiedotettava lupahakemuksen vireilläolosta rakennuspaikalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulemisesta ja tiedottamisesta.

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

67 a §

Lausunto puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on pyydettävä puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemuksesta lausunto Lupa- ja valvontavirastolta, maakunnan liitolta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

Kunnan on pyydettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta lausunto puolustusministeriöltä, maakunnan liitolta, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

68 a §

Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja seuraamukset määräajan laiminlyömisestä

Rakennusvalvontaviranomaisen on ratkaistava rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus, puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus sekä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun lupaa koskeva hakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn.

75 a §

Puhtaan siirtymän ja maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan vaikutusten arviointi

Puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan yhteydessä rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hankkeen laajuudesta riippuen selvitettävä suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

178 a §

Käsittelyn kiireellisyys

Tässä laissa tarkoitetun maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

179 b §

Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
- 4) kunnalla;
- 5) naapurikunnalla, jonka alueidenkäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;
- 6) Lupa- ja valvontavirastolla;
- 7) muulla kuin 4—6 kohdassa tarkoitetulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Valitusoikeus on lisäksi toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, jos sijoittamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

186 a §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen rakentamisen aloittaminen ilman lainvoimaista poikkeamislupaa

Jos rakentamislupa myönnetään 186 §:n mukaisesti lainvoimaa vailla olevan poikkeamisluvan perusteella 43 c §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulle maanpuolustukselle tärkeälle tai maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämälle tuotantolaitokselle, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi perustellusta syystä myöntää rakentamislupapäätöksen yhteydessä, 186 §:ssä säädetystä poiketen, oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman edellyttäen, ettei päätöksen täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttämäksi. Muutoksenhakutuomioistuimien voi valituksesta kumota rakentamisluvassa myönnetyn oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä momentissa tarkoitetussa asiassa saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian ratkaisusta tehtävän valituksen yhteydessä.

Luvanhakijan on asetettava hyväksyttävä vakuus rakennuspaikan ennallistamiseen sekä muiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on luvan hakemisen yhteydessä pyydettävä lausunto puolustusministeriöltä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen voidaan 1 ja 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä myöntää myös valitusajan kuluessa tai 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Päätös on tehtävä ilman tarpeetonta viivytystä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 70 §:ssä säädetään. Oikeudesta aloittaa rakennustyöt on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta

Eduskunnan vastaus EV 33/2026 vp

hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, saa hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 43 c, 46 b, 63 b, 67 a, 68 a, 75 a, 178 a ja 179 b §:ssä säädettyä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa sekä 186 a §:ssä säädettyä mahdollisuutta myöntää oikeus rakentamisen aloittamiseen ilman lainvoimaista poikkeamislupaa sovelletaan sellaiseen tuotantolaitokseen, jota koskevan rakentamislupahakemuksen käsittely on vireillä rakennusvalvontaviranomaisessa tämän lain voimaan tullessa tai tulee vireille lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 15.4.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri